

پیشگفتار

نوشتن از شعر معاصر، آن هم از زمینه‌های تاریخی و اجتماعی پیدایش آن، در حجمی محدود، بدون شک کار دشواری است. فقط آوردن یک نمونه شعر از یک شاعر، می‌تواند صفحات را پر کند و فضایی برای ارائه نظرات نویسنده باقی نماند. طبیعی است هر نویسنده‌ای از منظر خویش به جهان موضوع نگاه می‌کند و هنگامه‌ای برای سخن می‌خواهد تا فهم و بیان خود را به حضور پیر ارج خواننده عرضه بدارد.

در این کتاب تلاش شده است زمینه‌های تاریخی و اجتماعی شعر معاصر به طور فشرده مرور و جریان بیداری معاصر ملت ایران که منجر به انقلاب مشروطیت می‌شود، بررسی شود. آنگاه رد پای این آغاز و یا انعکاس این حرکت در ادبیات دوره مشروطه، با توجه به شاعران مشهور و تثبیت شده آن زمان، نشان داده می‌شود. برای رعایت اختصار گاهی حتی از آوردن کامل نمونه‌های شعری شاعران خودداری شده است و برای جبران این نقیصه گزارش کامل شعر در جریان تحلیل آن شعر و زندگی شاعر آن به نثر بازگویی شده است. از این رو، خواننده علاقه‌مند را به مراجعه به منابع ذکر شده در پایان هر فصل سفارش می‌کنیم.

نویسنده با عشق و علاقه‌ای که به موضوع داشته و با توجه به حضور مستمر و فعال در صحنه شعر معاصر امروز ایران، تمامی سعی خود را به کار برده است تا کتاب را از حالت روایت محض تاریخی بیرون بیاورد و به خواننده این امکان را بدهد که در تجزیه و تحلیل شعر از جنبه‌های ادبی، اجتماعی و هنری شرکت کند تا از این طریق رابطه عاطفی تنگاتنگی بین مخاطب و مطلب ایجاد شود.

از آنجا که نویسنده نگاه شخصی خود را در کنار گزارشهای تاریخی نشانده است، کتاب در بسیاری از اوقات از نقل ملال آور تاریخی دور می شود و خواننده را از منظری نو و بدیع به تماشای شاعران و شعر معاصر می نشانند. از این نظر، فصل «عصر نوگرایی» که حجم عمده کتاب را به خود اختصاص داده است و شعر قبل از انقلاب اسلامی، شعر دوره پهلوی، را بررسی می کند قابل توجه است.

فصل چهارم با عنوان «اشاره‌ای کوتاه به شعر انقلاب اسلامی» فقط به این منظور که شاید خوانندگان این کتاب به جلد دوم آن، با عنوان شعر انقلاب اسلامی، دسترسی نداشته باشند، بسیار مختصر و فشرده تحریر شده تا مقدمه‌ای باشد برای ورود به شعر پرتپش و زنده امروز ادبیات ایران. این مقدمه هم نقش تکمیل کتاب حاضر را دارد و هم خوانندگان را به کتاب دوم، که به خواست خداوند به زودی چاپ خواهد شد، هدایت می کند.

بدیهی است تلاش در ایجاد معبر و منظری نو برای یک موضوع، حساسیت و انعکاس نظر بیشتر پژوهشگران و کارشناسان را به دنبال خواهد داشت. از این رو، نویسنده قدردان و سپاسگزار دوستانی خواهد بود که کاستیها را تذکر دهند و وی را در راه رسیدن به دفترى کامل تریاری کنند.

در پایان لازم می دانم از شاعران بزرگوار شورای شعر وزارت ارشاد به ریاست استاد مشفق کاشانی و دوستان عزیزم جناب آقای سید ضیاءالدین شفیعی، جناب آقای پرویز بیگی حبیب آبادی، جناب آقای دکتر غلامحسین غلامحسین زاده و جناب آقای دکتر خدایار که نظرات صائبشان در تهیه و شکل گیری کتاب نقش بسزایی داشته است صمیمانه سپاسگزاری کنم، همچنین از سرکار خانم سیمین هاشمی که در مراحل پایانی کار را با دقت خواندند و اصلاحاتی در آن به عمل آوردند.

صابر امامی

استادیار دانشگاه هنر تهران

بهار ۱۳۹۰